

ROGALAND STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/1181 - LIN

21/608 - 2 / HKV007

30.04.2021

Høringssvar - Partnerdrapsutvalgets utredning

Utredningen foreslår en rekke tiltak, både generelle og konkrete tiltak, rettet mot politi og øvrige instanser i hjelpeapparatet. Tiltakene som er foreslått kan åpenbart være med å forebygge både partnervold og partnerdrap. Vår uttalelse vil i hovedsak fokusere på de forslag som berører politi og påtalemyndighet, men vi vil også knytte noen kommentarer til enkelte av de generelle tiltakene.

Generelle anbefalinger:

Dreining fra anbefalinger til lovfestede plikter: Et lovfestet/instruksfestet krav om konkrete tiltak, oppgaver og rapportering vil naturlig nok føre til økt fokus og prioritering for å oppfylle det spesifikke kravet. Men for at ikke økt fokus og prioritering av disse punktene skal gå utover mange andre viktige oppgaver, herunder av forebyggende karakter, må de aktuelle etatene og instansene settes i stand til å utføre oppgavene, herunder gis tilstrekkelig ressurser og kompetanse. Ved oppsett av spesifikke måleparametere og tilhørende rapporteringskrav må man således ha fokus på hva som gir størst gevinst totalt sett.

Tilbud om alenesamtaler med hjelpeapparatet og økt bruk av kvalifisert tolk pkt 16.3 og 16.4: Vi vurderer dette som viktige tiltak for å kunne avdekke straffbar vold i nære relasjoner på et tidligere tidspunkt. Vi vet at det tar lang tid før en som er utsatt for vold fra sin partner forteller om dette, og det vil i høyeste grad være tilfelle for en som har partneren rundt seg hele tiden, og kanskje også er avhengig av at vedkommende tolker i samtaler med hjelpeapparatet. Straffesaksbehandlingen ved embetet har vist at i flere av sakene kunne vold i nære relasjoner vært avdekket langt tidligere dersom hjelpeapparatet hadde hatt alenesamtaler, for eksempel hos fastlegen. Å unnlate å bruke partner eller andre familiemedlemmer som tolk kan gi samme effekt. Vi går ikke nærmere inn på de konkrete forslagene som fremlegges, men vi er enige i at behovet er reelt og kan være avgjørende for å avdekke vold i nære relasjoner på et tidligere stadium.

Kompetanseløft i hjelpeapparatet pkt 16.8: Selv om politi og ansatte i påtalemyndigheten i mange tilfeller har god kompetanse på å avdekke og håndtere risiko for partnervold og partnerdrap, følger vi utvalgets tiltak om et kompetanseløft innen området. For politi og påtalemyndighet er det særlig personell som håndterer akutte hendelser uten at vold i nære relasjoner er deres hovedarbeidsfelt, som kanskje har størst behov for et kompetanseløft. Spesielt gjelder dette fenomenforståelse, risikovurdering/håndtering og kommunikasjon. Det vises her til utvalgets konklusjon om at det var til dels alvorlige mangler ved politiets håndtering av sakene før drapet, for eksempel ved manglende risikovurdering og beskyttelsestiltak. Også vårt embete har erfaring med at noen saker er mangelfulle i så måte, og da kanskje særlig i initialfasen. Opprettelsen av felles straffesaksinntak og fokus på prioritering og kompetanse i nettopp initialfasen forventes å ha positiv innvirkning på hvordan saker med vold i nære relasjoner håndteres fremover.

Anbefalinger rettet mot politi og andre instanser i hjelpeapparatet:

Utvalget har i pkt 17.1.1 pekt på at en reell prioritering av arbeidet mot partnervold og partnerdrap kan gis ved tydelige føringer fra Justisdepartementet til politidirektoratet i tildelingsbrevet, ved at disponeringsskrivet bør inneholde konkrete resultatkrav til bruk av risikovurderingsverktøy og beskyttelsestiltak samt at POD bør rapportere til Justis- og beredskapsdepartementet på bruk av disse. Det må antas at dette vil gjøre at politiet innretter sin ressursbruk og oppgaveløsning etter dette, og således vil gi resultat i form av økt bruk av nevnte verktøy og tiltak. Rogaland statsadvokatembeter er enig i de beskyttelsestiltakene utvalget har trukket frem som relevante å rapportere på.

Det kan nok være behov for å lovfeste at politiet skal bruke risikovurderingsverktøy, men å angi dette i politilovens § 2 fremstår nokså kunstig, idet § 2 gir en anvisning på de mer generelle oppgavene politiet har. Risikovurderingsverktøy er et virkemiddel, ikke en oppgave av den type som er opplistet i § 2. Hvilke konkrete virkemidler som skal brukes for å gjennomføre nevnte oppgaver har ikke noen naturlig plass i angitte paragraf. Etter vår vurdering kan det være en bedre løsning å heller instruks/forskriftsfeste dette for eksempel i påtaleinstruksen. Det er uansett et godt tiltak å gjøre risikovurderingsverktøyet til en integrert del av politiets saksbehandlingssystem BL. Sør-Vest politidistrikt foretar etter det opplyste risikovurderinger i så godt som alle saker av denne typen, men vi vet at det er store forskjeller på landsbasis. For øvrig er risikovurderinger normalt ikke en del av straffesaksdokumentene, og inngår dermed ikke i den generelle erfaringsbakgrunnen statsadvokatembetet har gjennom ordinær straffesaksbehandling.

Vel så viktig som innføring av obligatorisk bruk av risikokartleggingsverktøy er at vurderingen gjøres raskt, og at grunnlagsmaterialet dermed også innhentes så snart som mulig. Tidspunktet for når risikovurderingen gjøres, og hvorvidt de nevnte opplysningene innhentes umiddelbart i denne type saker som embetet får til behandling, er ukjent, fordi risikovurderingene som nevnt ikke er en del av straffesaksdokumentene.

Sara-koordinator i alle politidistrikt: Det som er av avgjørende betydning er at risikovurderinger gjøres i alle saker med vold i nære relasjoner. Hvordan dette organiseres har vi ikke noen videre kommentarer til.

Ved *høy risiko* er det foreslått at man skal dokumentere vurderingene av beskyttelsestiltak og ha obligatoriske motivasjonssamtaler. Et krav om dokumentasjon på de vurderingene som gjøres, vil åpenbart gi en større bevissthet og fokus på hva som er nødvendig og hensiktsmessig i den enkelte sak. Obligatoriske motivasjonssamtaler med en siktet/mistenkt kan ikke ses uavhengig av rettigheter som en person er gitt ved nevnte status. Det er vanskelig å tenke seg at en type *dialog* som skal gjøres obligatorisk, fordi det så lett kan gå på bekostning av vedkommendes åpenbare rett til å ikke forklare seg for politiet. Men at politiet pålegges å gi en mistenkt/siktet *informasjon* er noe annet. Dette kan gjøres på lik linje med det som gjøres med informasjon om tilståelsesrabatt i forkant av alle mistenkt/siktet-avhør. Selv om man her er i forebyggende-sporet, vil det i praksis bli vanskelig å kunne skille en slik samtale fra straffesaken.

Spesialiserte påtalejurister: Å kunne skille mellom saker som gjelder vold i nære relasjoner, som rammes av strl § 282/283 og de strafferettslige mindre alvorlige sakene, for eksempel kroppskrenkelser, er noen av de vanskeligste vurderingene som gjøres i påtalearbeidet. Både bevisvurderingene og lovanvendelsen er spesielt krevende. Dette tilsier at de juristene som skal håndtere sakene både bør ha erfaring på feltet, samt kunnskap og kompetanse utover det påtalejurister generelt anses å ha. Samtidig er det slik at en rekke av disse sakene kommer til politiets kunnskap i en akutfase, der det er politiets straffesaksinntak med påtalejurister som oftest har en mer generell kompetanse, som skal ta disse vurderingene i første omgang. Dette er som nevnt en særlig utfordring i en akutfase og i etterforskningens innledningsfase. Særlig kompetanse om beskyttelsestiltak er viktig for jurister som går jouttjeneste.

Alle tiltakene ovenfor er basert på at man korrekt klarer å skille ut de sakene som gjelder vold i nære relasjoner fra andre saker. Som nevnt er dette en meget vanskelig vurdering, både når det gjelder bevisvurdering av hvilket fakta som skal legges til grunn, særlig i startfasen av etterforskningen, men også den juridiske klassifiseringen av det som er bevist. Disse vurderingene må tas av personer med en god grunnkompetanse, som også får jevnlig og systematisk faglig påfyll.

I utredningen pkt 17.2.2 har utvalget foreslått at helsepersonell skal pålegges en lovfestet plikt til å "utrede vold i nære relasjoner der det foreligger mistanke om slik vold". Med *utredning* mener utvalget en systematisk kartlegging som inkluderer direkte spørsmål om vold til pasienten. Dersom kartleggingen har som mål å *avdekke* vold er statsadvokaten enig i at det er et godt tiltak. Det er imidlertid viktig at kartleggingen ikke medfører at en parallell eller senere etterforskning av det straffbare forholdet ødelegges eller vanskeliggjøres. Beviskravene i straffesaker er strenge, og saker om vold i nære relasjoner har et krevende bevisbilde, som ikke må kompliseres ytterligere av at helsepersonell "etterforsker" hendelsene. Det er politiet som skal etterforske

straffesaker, og det vil være uheldig å lovfeste en plikt for andre instanser å utrede straffbare forhold.

Permanent partnerdrapskommisjon:

Etter vår vurdering kan en permanent partnerdrapskommisjon være et godt hjelpemiddel til å finne læringspunkter som kan brukes for å forebygge partnerdrap.

Partnerdrapsutvalget har identifisert en rekke tiltak på bakgrunn av sin saksgjennomgang, noe som viser at det ligger en gevinst i en slik systematisk gjennomgang av denne type saker. Ideelt sett burde kanskje også saker med betydelig skade på fornærmede, samt drapsforsøkssaker, innlemmes i en permanent kommisjons nedslagsfelt. I alle fall bør saker der gjerningspersonen dreper barn og/eller foreldre inkluderes.

Henriette Kvinnsland
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur